

վրայ հիմնուելով, չի կրնար եւ չպարտի սառնաւորութեամբ վարուիլ քրիստոնեաներուն անսխալ անհրաժեշտ հանդէպ » Երգուեալները որ արձանագրութեամբ անպարտ կ'արձակեն Գուլ-գուլեայր, նկատելով որ ան պատնասած է Ռուբը՝ լիբեթնից քրիստոնեան արգար եւ սուրբ պատգամով մը ։ Արդ, երեք տարի անոց, Մուշեղ անուեւով Հայոց իւր, ճիշդ նմանօրինակ պարագայներու մէջ, իր ազգականներն սպաննող Տաճիկ մը Գաճիկներէ մէջ խեղճած էր ։ անդ-լիկանց գաղտարաններէն մահուան գաղտապարտուեցաւ եւ կախաղան հանուեցաւ... ։

Ոչ իր թրաւունք ունի հետեւցնել մեր այս տողերէն ինչ ուռնամով ենք մենք եւ անգլիստեացի մենք « քուստմուր » չենք ։ բայց « անգլիստմուր » ալ ըլլալու պատճառ չենք տեսներ, եւ կր կարծենք թէ Ռուբը « ազգական » եւ Անգլիացին « անգլիստմուր » պաշտպան » ենթադրելու տղայական պարանոք մըն է ։ եւ պէտք է երեւք չմոռնանք ինչ որ մեր անգլիստմուր թիւրք մեզի աղէտք պատճառեց ։ Մենք ոչ անգլիստէք ։ ոչ ուռնամուր պէտք է ըլլանք, ալլ հայսպետի, եւ գիտնանք զորոնմով այն բոլոր ուժերը որ կրնան մեր գաղտնի օգտակար ըլլալ ։

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԱՌՈՂԱՅԻ ՄԷ՞՞

Սրշակ Չօպանեան աւարտելու մօտ է իր Փերաներէն հատորը Հայ վիպասաններ տխորոտով, զոր կողմէն հայ թիւերը շատոյց ծանուցած են ։ Այլ հատորը պիտի պարունակէ չէք եւ ըստիկանէն ու Բաֆֆիէն, նորովէպէն Երւմանգաղէն, Փափագանէն, Լէօն, Բապարեան, Սվաճեանէն, Կամարասանէն, Տիկին Սվաճեանէն, Հրանդէն, Չօրապէն, եւն. ։ իւրաքանչիւր հեղինակին համառօտ կենսագրութեամբ, Հատորին յառաջաբանը պիտի գրէ Փրանսացի ծանօթ գրագետ մը ։ Հատորը լոյս կ'տեսնէ 4—5 ամիսէն Անկից անմիջապէս յետոյ, Չօպանեան պիտի փութայ աւարտել ուրիշ գործ մը, « Հայ բանաստեղծներ », զոր նշանակ մասամբ պատրաստած է արդէն, եւ որ պիտի պարունակէ հայ ժամանակակից բանաստեղծներու լուսագոյն էջերն հատորաւոր թիւն մը Փրանսերէնի թարգմանութեամբ, Այս երկու պրքերը սկզբնաւորութիւնը պիտի ըլլան ամբողջ Շարքի մը, (Փրանսերէն գրական թարգմանութիւն մը եղիլէ պատճառով) ։ Եւ ինչ որ Անաթոլի Ֆրանս, որ այդ բանաստեղծութեանը կը նախադասէր, սքանչելի կերպով զորոնց եւ բացառիկ էր ճաշին հետեւեւ հատուածին մէջ ։

(*) L'ARMÉNIE, son histoire, sa littérature, son rôle en Orient, par A. Tchobanian, avec une introduction par A. France.

« Պարոն Արշակ Չօպանեան մեզի պիտի ծանչնէր գրականութիւնը այդ երկրին զոր իր դժբաղդութիւններով միայն կրճանչանաւ ։ Պիտի պարզէ մեզի հայկական միտքը՝ դարեւրուն մէջն եւ մեզի լսելի պիտի ընէ մերթ զերեցանական ու մերթ ողբաբեր ձայնը ժողովրդի մը, որ այնքան դարեւր ի վեր ի հայրենիքէն ալքիացած, կը տեսէ, կը տույն, կը յուսայ ի վրիտանիաները որ այս Հայերը իրօք ժողովուրդ մըն են՝ ինքուր, կրօնական դաւանանքներու նոյնոյ թիւերը, նոյն յիշատակներուն եւ նոյն յոյսերուն համահաղորդութեամբ, զգացմանց եղբայրութեամբ, միեւնոյն կենսքով ապրելու, միեւնոյն հոգով մտածելու հօր ու յարստեւ կամքով եւ պիտի խոտովանին որ այս ժողովուրդը, մտացի եւ գիւցազնակն, արեւմտեան աշխարհին բարձրագոյն գաղափարներն ընդգրկելու հակամբ, իրաւունք ունի ա՛յնքան իր հանճարովն որքան իր զրօքազուլութիւններովը՝ համակրութիւնը վաճելու այն ժողովուրդներուն որոնցմէ ըզլիցեան արգարութեան եւ ազատութեան գաղափարները » ։

ԳԻԹԱՊՃԻ ԽԱՆԷԻ 1900Ի ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻՆ ՊԱՐՍՎԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆԸ

Թանի հոկտ. 13 թուոյն յաւելուածին մէջ կը կարդանք հետեւեւ յօդուածը ուր հանձնքով կը գտնենք 1900ի ցուցանահանդէսին պարական կան բաժնին ընդհանուր յանձնախառնար հայապէի Գիթապի խանին ծրագիրը գովեստով յիշատակուած ։

« Բէ տ'Օրսէի վրայ կը կառուցուի այս պահու պարական կան բաժնին պայտար, որ Ռիւնե Նասիոնին ամենէն փայլուններէն մէկը պիտի ըլլայ ։ Ճարտարապետը, Պ. Ֆիլիք Միւսիս, պարական կան բաժնին ընդհանուր քանակնակներն նշանակած ծրագրէն յառաջնորդուած, փորձած է ճշգրիտ վերարտադրութիւնը կանգնել Սպահանի ամենէն համբաւաւոր պալատներէն սէկուն, Մետրէսէ Մատուրան պայտարին, իր պատմական դրանը հետ Շէնքը, որ երկու յարիւն կը բաղկանայ, 110 քառակուսի մետրի ապուն մը ունի, զարդարուած ճշմարիտ արեւելեան պերճութեամբ մը, պարական երանգներով (մուկ-կապտոյն, պերուզակ-կապտոյն, կանաչ եւ նարնջագոյն) ։ Պատուոյ դուռը կը բացուի երաժիշտներու քէօշիկ մը վրայ, հետեւը կը գտնուի պալատ մը, ուր պարական կան հողային ու ճարտարագործական բոլոր արտադրութիւնները պիտի ցուցադրուին... Պալատին ամենէն ինքնատիւր մասը պիտի ըլլայ իր տամակին (terrace), որ պիտի ունենայ երկու սենազարդ պորմեր (pavillon) զոր ճարտարագետը օրինակած է Սպահանի « Բառասուն » սիւնով Պալատին վրայէն ։ Այլ պորմերը, Խօթը մէթր բարձրութեամբ, պիտի յենուն սիւներու անաստի մը